

TEESIT KANSALLISUUSKYSYMYKSESTÄ ⁶⁷

1. Ohjelmamme pykälää (kansakuntien itsemääräämisoikeudesta) ei voida tulkita mitenkään muuten kuin *poliittisen* itsemääräämisoikeuden mielessä, s.o. oikeutena erota ja muodostaa itsenäinen valtio.

2. Venäjän sosialidemokraateille tämä sosialidemokraattisen ohjelman pykälä on *ehdottoman* välttämätön

(a) niin yleensä demokratian peruseriaatteiden nimessä

(b) kuin myös sen takia, että Venäjän rajojen sisällä, *ja sitä paitsi sen reuna-alueilla*, on useita kansakuntia, jotka erottuvat jyrkästi taloudellisen elämänsä, elintapojensa ynnä muiden olojen suhteen, ja kaiken lisäksi nämä kansakunnat (niinkuin kaikki Venäjän kansakunnat isovenäläisiä lukuunottamatta) ovat tsaristisen monarkian uskomattoman sorron alla;

(c) ja vihdoin myös sen vuoksi, kun koko itä-Euroopassa (Itävalta ja Balkanin maat) sekä Aasiassa — s.o. Venäjään rajautuvissa maissa — ei ole vielä päättynyt tai on vasta alkanut valtioiden porvarillis-demokraattinen uudestijärjestäminen, joka on kaikkialla maailmassa johtanut suuremmassa tai pienemmässä määrässä itsenäisten kansallisten tai sellaisten valtioiden luomiseen, joiden kokoonpanoon kuuluu toisilleen mahdollisimman läheisiä kansoja ja sukulaiskansoja.

(d) Venäjä on tätä nykyä maa, jossa on kaikkein takapajuisin ja taantumuksellisin valtiojärjestelmä *kaikkiin* sitä ympäröiviin maihin verrattuna, alkaen Lännessä Itävallasta, jossa vuodesta 1867 lähtien ovat vakiintuneet poliittisen vapauden ja perustuslaillisen järjestelmän perusteet ja jossa on nyt saatettu voimaan jopa yleinen äänioikeuskin, aina tasavaltalaiseen Kiinaan saakka Idässä. Sen vuoksi Venäjän

sosialidemokraattien täytyy kaikessa propagandassaan korostaa sitä, että kaikilla kansallisuuksilla on oikeus muodostaa erillinen valtio tai valita vapaasti, minkä valtion kokoonpanoon ne haluavat kuulua.

3. Sosialidemokratian tunnustama kaikkien kansallisuuksien itsemääräämisoikeus vaatii sosialidemokraateilta, että he

(a) suhtautuvat ehdottoman vihamielisesti kaikkinaiseen, missä muodossa hyvänsä ilmenevään väkivallan käyttämiseen hallitsevan (tai väestön enemmistönä olevan) kansakunnan taholta sitä kansakuntaa kohtaan, joka haluaa erota valtiollisessa suhteessa;

(b) vaativat tällaista eroamista koskevan kysymyksen ratkaisemista yksinomaisesti kyseessä olevan alueen väestön yleisen, välittömän, yhtäläisen ja salaisen äänestyksen perusteella;

(c) käyvät hellittämätöntä taistelua niin mustasotniaalaisylokkakuulaisia kuin porvarillis-liberaalisiakin („progressiiviset”, kadetit y.m.s.) puolueita vastaan, silloin kun nämä muodossa tai toisessa puolustavat tai pitävät sallittavana kansallisuussortoa yleensä tai muun muassa kieltävät kansojen itsemääräämisoikeuden.

4. Se, että sosialidemokratia tunnustaa kaikkien kansallisuuksien itsemääräämisoikeuden, ei lainkaan merkitse, että sosialidemokraatit kieltäytyvät arvioimasta itsenäisesti yhden tai toisen kansakunnan valtiollisen eroamisen tarkoituksenmukaisuutta kussakin eri tapauksessa. Päinvastoin, sosialidemokraattien on annettava siitä nimenomaan itsenäinen arvionsa, ottaen huomioon niin kapitalismin kehityksen ehdot ja eri kansakuntien proletaarien sorron, jota kaikkien kansallisuuksien yhdistynyt porvaristo harjoittaa, kuin demokratian yleisetkin tehtävät, ensi kädessä ja pääasiallisesti sen luokkataistelun edut, jota proletariaatti käy sosialismin puolesta.

Tältä kannalta on otettava huomioon erikoisesti seuraava seikka. Venäjällä on kaksi kansakuntaa, jotka ovat monien historiallisten syiden ja elämänehtojen vuoksi kulttuurisempia ja jyrkemmin erottuneita ja jotka voisivat helpoimmin ja „luonnollisimmin” toteuttaa eroamisoikeutensa. Ne ovat Suomi ja Puola. Vuoden 1905 vallankumouksen kokemus osoitti, että jopa näidenkin kahden kansakunnan keskuudessa hallitsevat luokat, tilanherrat ja porvaristo, luopuvat

vallankumouksellisesta vapaustaistelusta ja etsivät keinoja lähentyäkseen Venäjän hallitsevia luokkia ja tsaristista monarkiaa, sillä ne *tuntevat pelkoa* Suomen ja Puolan vallankumouksellista proletariaattia kohtaan.

Sen tähden sosialidemokratian on kaikella tarmolla varoitettava kaikkien kansallisuuksien proletariaattia ja työtätekeviä luokkia, etteivät ne antaisi suoranaisesti pettää itseään „oman” porvaristonsa nationalistisilla tunnuksilla, porvariston, joka koettaa imelillä tai kiihkeillä puheillaan „synnyinmaasta” saada *hajotetuksi* proletariaatin ja *käännytyksi sen huomion* pois porvariston vehkeilyistä, kun tämä tekee sekä taloudellisen että poliittisen liiton niin muiden kansakuntien porvariston kuin tsaristisen monarkiankin kanssa.

Proletariaatti ei voi taistella sosialismin puolesta eikä puolustaa jokapäiväisiä taloudellisia etujaan, ellei kaikkien kansakuntien työläisten välillä ole mitä kiinteintä ja täydellisintä liittoa poikkeuksetta kaikissa työväenjärjestöissä.

Proletariaatti ei voi hankkia vapautta muuten kuin käymällä vallankumouksellista taistelua tsaristisen monarkian kukistamiseksi ja demokraattisen tasavallan pystyttämiseksi sen tilalle. Tsaristinen monarkia *kieltää* kansallisuuksien vapauden ja tasa-arvon ja on sen lisäksi barbaarisuuden, julmuuden ja taantumuksen tärkein tukipylväs niin Euroopassa kuin Aasiassakin. Ja tämän monarkian kykenee kukistamaan vain Venäjän kaikkien kansakuntien yhdistynyt proletariaatti, joka johtaa mukanaan kaikkien kansakuntien työtätekevien joukkojen johdonmukaiset demokraattiset ja vallankumoustaisteluun kykenevät ainekset.

Sen vuoksi työmies, joka asettaa „oman” kansakuntansa porvariston kanssa aikaansaattavan poliittisen yhtymisen korkeammalle kuin täydellisen yhtenäisyyden kaikkien kansakuntien proletaarien kanssa, menettelee vastoin omia etujaan, vastoin sosialismin ja demokratian etuja.

5. Kannattaen johdonmukaista demokraattista valtiojärjestelmää sosialidemokratia vaatii kansallisuuksien ehdotonta tasa-arvoisuutta ja taistelee kaikkia yhden tai useiden kansallisuuksien erioikeuksia vastaan, olkoot ne sitten min-kälaisia tahansa.

Socialidemokratia kieltää muun muassa „valtion”-kielen. Venäjällä sellainen on erikoisen tarpeeton, sillä runsaasti seitsemän kymmenesosaa Venäjän väestöstä kuuluu slaavi-

laisiin sukulaishelmiin, jotka voisivat, jos olisi olemassa vapaa koulu vapaassa valtiossa, päästä taloudellisen vaihdon vaatimusten pakottamina helposti siihen, että voisivat tulla toimeen ilman mitään „valtakunnallisten” erioikeuksien antamista yhdelle kielelle.

Sosialidemokratia vaatii, että Venäjän vanhat hallinnolliset jaotukset, jotka ovat maaorjuuttaja-tilanherrojen ja maaorjuudellis-itsevaltiudellisen valtion virkamiesten säätämät, on vaihdettava sellaisiin jaotuksiin, jotka perustuvat nykyajan talouselämän vaatimuksiin ja ovat mikäli mahdollista väestön kansallisen kokoonpanon mukaisia.

Kaikilla valtakunnan alueilla, jotka erottuvat erikoisten elämäntapojensa tai väestön kansallisen kokoonpanon puolesta, täytyy olla laaja itsehallinto ja autonomia, samalla kun niiden laitosten täytyy olla yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden perusteella ja salaisella äänestyksellä muodostettuja.

6. Sosialidemokratia vaatii sellaisen koko valtakuntaa koskevan lain säätämistä, joka suojaa jokaisen vähemmistökansallisuuden oikeudet valtakunnan millä paikkakunnalla tahansa. Tämän lain nojalla on julistettava voimattomaksi jokainen sellainen toimenpide, jonka avulla enemmistökansallisuus yrittäisi luoda itselleen kansallisen erioikeuden tai hyljeksiä vähemmistökansallisuuden oikeuksia (opetustoimen alalla, yhden tai toisen kielen käyttämisessä, budjettiasioissa j.n.e.), ja sellaisen toimenpiteen toteuttaminen on kiellettävä rangaistuksen uhalla.

7. Sosialidemokratia suhtautuu kielteisesti „kansallisen kulttuuriautonomian” (eli yksinkertaisesti „kansallisen autonomian”) tunnukseseen ja sen toteuttamishdotuksiin, sillä tämä tunnus (1) on ehdottomasti ristiriidassa proletariaatin luokkataistelun internationalistisuuden kanssa,— (2) helpottaa proletariaatin ja työtätekevien joukkojen vetämistä porvarillisen nationalismin aatteiden vaikutuspiiriin,— (3) on omiaan kääntämään huomion pois koko valtiota koskevien johdonmukaisen demokraattisten uudistusten toimeenpanosta, uudistusten, joilla yksin vain voidaan taata kansallisrauha (mikäli se yleensä on mahdollista kapitalismin vallitessa).

Koska kysymys kansallisesta kulttuuriautonomiasta on tullut erittäin kärkeväksi sosialidemokraattien keskuudessa, esitämme eräitä selityksiä tämän teesin johdosta.

(a) Sosialidemokratian kannalta katsoen ei voida sallia *kansallisen* kulttuurin tunnuksen suoraa eikä liioin sen välillistä esittämistä. Tämä tunnus on virheellinen, sillä ihmiskunnan koko taloudellinen, poliittinen ja henkinen elämä käy yhä enemmän kansainväliseksi jo kapitalismin vallitessa. Sosialismi tekee sen täysin kansainväliseksi. Kansainvälinen kulttuuri, jota kaikkien maiden proletariaatti jo nyt järjestelmällisesti luo, ei omaksu (minkään kansallisen kollektiivin) „kansallista kulttuuria” kokonaisuudessaan, vaan se ottaa *jokaisesta* kansallisesta kulttuurista *yksinomaisesti* vain sen johdonmukaisen demokraattiset ja sosialistiset ainekset.

(b) Itävallan sosialidemokraattien Brünnin ohjelman 3. § lienee kaiketi ainoa esimerkki, jolloin sosialidemokraattien ohjelmissa on, joskin arkaillen, lähestytty kansallisen kulttuurin tunnusta. Tämä 3. § kuuluu näin: „Kaikki saman kansakunnan itsehallinnolliset alueet muodostavat kansallisesti yhtenäisen liiton, joka ratkaisee omat kansalliset asiansa täysin autonomisesti”.

Tämä on kompromissitunnus, sillä siinä ei ole varjoakaan eksterritoriaalisen (persoonallisesta) kansallisuusautonomiasta. Mutta tämäkin tunnus on virheellinen ja vahingollinen, sillä venäläisten sosialidemokraattien tehtävänä ei suinkaan ole Lodzin, Riian, Pietarin ja Saratovin saksalaisten yhdistäminen yhdeksi kansakunnaksi. Meidän tehtävämme on taistella täydellisen demokratismin puolesta ja *kaikkien* kansallisten erioikeuksien lakkauttamisen puolesta liittääksemme saksalaiset työläiset Venäjällä yhteen kaikkien muiden kansakuntien työläisten kanssa sosialismin kansainvälisen kulttuurin puolustamiseksi ja kehittämiseksi.

Sitäkin virheellisempi on eksterritoriaalisen (persoonallisen) kansallisuusautonomian tunnus, joka edellyttää (tämän tunnuksen johdonmukaisten kannattajain suunnitelman mukaan) kansallisten parlamenttien muodostamista ja kansallisten valtioshteerien nimittämistä (O. Bauer ja K. Renner). Moiset laitokset, jotka ovat ristiriidassa kapitalististen maitten kaikkien taloudellisten olojen kanssa ja joita ei ole kokeiltu maailman yhdessäkään demokraattisessa maassa, ovat niiden ihmisten opportunistista toiveajattelua, jotka ovat menettäneet uskonsa johdonmukaisen demokraattisten laitosten aikaansaamiseen ja etsivät pelastusta porvariston kansalliselta eripuraisuudelta siitä, että yrittävät keinote-

koisesti eristää kunkin kansakunnan proletariaatin ja porvariston muista eräiden („kulttuuri”-) kysymysten alalla.

Olosuhteet pakottavat sosialidemokraatteja toisinaan alistumaan joksikin aikaa yksiin tai toisiin kompromissiratkaisuihin, mutta meidän ei pidä jäljitellä muiden maiden kompromissi-, vaan johdonmukaisia sosialidemokraattisia ratkaisuja. Ja itävallalaisten epäonnistuneen kompromissirytyksen jäljitteleminen olisi sitäkin typerämpää nyt, kun se on romahtanut täydellisesti Itävallassakin ja johtanut tshekkiläisten sosialidemokraattien separatismiin ja erkanemiseen.

(c) „Kansallisen kulttuuriautonomian” tunnuksen historia Venäjällä osoittaa, että sen hyväksyivät poikkeuksetta *kaikki* juutalaiset porvaripuolueet, ja *vain* juutalaiset puolueet, joiden jälkiä Bund seurasi sokeasti, hyläten epäjohdonmukaisesti juutalaisten kansallisen parlamentin (eduskunnan) ja juutalaisten kansallisten valtiosihteerien vaatimuksen. Samalla kuitenkin jopa nekin eurooppalaiset sosialidemokraatit, jotka pitävät kansallisen kulttuuriautonomian kompromissitunnusta mahdollisena tai puolustavat sitä, myöntävät, ettei tätä tunnusta voida lainkaan toteuttaa juutalaisten suhteen (O. Bauer ja K. Kautsky). „Juutalaiset Galitsiassa ja Venäjällä ovat pikemminkin kasti kuin kansakunta, ja juutalaisväestön kansakunnaksi konstituomisen yritykset ovat itse asiassa kastin säilyttämisyrityksiä” (K. Kautsky).

(d) Sivistysmaissa me havaitsemme melko täydellisen (suhteellisesti melko täydellisen) lähenemisen kansallisuusrauhaan kapitalismin vallitessa *vain* silloin, kun demokraattisuutta on toteutettu *maksimaalisesti* koko valtiorakenteessa ja valtion hallinnassa (Sveitsi). Johdonmukaisen demokraattismin tunnuksat (tasavalta, miliisi, kansan toimittama virkailijain valinta j.n.e.) liittävat yhteen jokaisen kansakunnan proletariaatin ja työtätekevien joukot sekä yleensä kaikki edistysmieliset ainekset taistelun käymiseksi sellaisen olosuhteiden puolesta, jotka tekevät mahdolltomaksi vähäisimpienkin kansallisten erioikeuksien olemassaolon,— silloin kun „kansallisen kulttuuriautonomian” tunnus saarnaa kansakuntien eristäytymistä koulutoimen (tai yleensä „kulttuuriasiain”) puitteissa, eristäytymistä, joka sopii täydellisesti yhteen kaikkinaisten (muun muassa kansallistenkin) erioikeuksien perusteiden säilymisen kanssa.

Johdonmukaisen demokraattisuuden tunnuksset *sulattavat* yhteen kaikkien kansakuntien proletariaatin ja etumaiset demokraattiset ainekset (ainekset, jotka eivät kaipaa eristäytymistä, vaan kansakunnan demokraattisten aineiden yhteenliittymistä kaikissa asioissa ja muun muassa myös koulutoimen alalla), — kansallisen kulttuuriautonomian tunnus sen sijaan *erottaa* eri kansakuntien proletariaatin toisistaan sitoen sen eri kansakuntien taantumuksellisiin ja porvarillisiin aineksiin.

Johdonmukaisen demokraattisuuden tunnuksset ovat seläisiä, että kaikkien kansakuntien taantumukselliset ja vastavallankumouksellinen porvaristo suhtautuvat niihin leppymättömän vihamielisesti,— kansallisen kulttuuriautonomian tunnus on sen sijaan sellainen, että eräiden kansakuntien taantumukselliset ja vastavallankumoukselliset porvarit voivat hyväksyä sen täydellisesti.

8. Täten siis koko Venäjän taloudellisten ja poliittisten olosuhteiden kokonaisuus vaatii sosialidemokratialta ehdottomasti kaikkien kansallisuuksien työläisten *yhteenliittämisen* noudattamista poikkeuksetta *kaikissa* proletaarisissa järjestöissä (poliittisissa, ammatillisissa, osuustoiminnallisissa, valistus- y.m. y.m. järjestöissä). Ei federaatioperustetta puolueen rakenteessa eikä kansallisten sosialidemokraattisten ryhmien muodostamista, vaan kyseessä olevan paikkakunnan kaikkiin kansakuntiin kuuluvien proletaarien yhtenäisyys ja samalla propagandan ja agitaation harjoittaminen paikallisen proletariaatin *kaikilla* eri kielillä, kaikkien kansakuntien työläisten yhteisen taistelun käyminen kaikkinaisia kansallisia erioikeuksia vastaan ja puolueen paikallisia aluejärjestöjen autonomia.

9. VSDTP:n historian runsaasti kymmenvuotinen kokemus vahvistaa edellä esitetyt väitteet. Puolue syntyy vuonna 1898 „Venäjän” puolueena, s.o. Venäjän kaikkien kansallisuuksien proletariaatin puolueena. Puolue pysyy „Venäjän” puolueena Bundin erottua puolueesta vuonna 1903 sen jälkeen, kun puolueen edustajakokous on hylännyt vaatimuksen Bundin tunnustamisesta juutalaisen proletariaatin *ainoaksi* edustajaksi. Vuosien 1906—1907 kuluessa elämä paljastaa täydellisesti tuon vaatimuksen kestävämmäksi, koko joukko juutalaisia proletaareja jatkaa yksimielisesti yhteistä sosialidemokraattista toimintaa useissa paikallisjärjestöissä, ja Bund palaa takaisin puolueeseen. Tukholman edustaja-

kokous (vuonna 1906) yhdistää puolueeseen sekä puolalaiset että latvialaiset sosialidemokraatit, jotka ovat *alueautonomian* kannalla, mutta edustajakokous *ei* hyväksy federaatioperiaatetta, vaan vaatii kaikkien kansallisuuksien sosialidemokraattien yhteenliittämistä paikkakunnilla. Tätä periaatetta noudatetaan monet vuodet Kaukasiassa, sitä noudatetaan Varsovassa (puolalaiset työläiset ja venäläiset sotilaat), Vlnassa (puolalaiset, latvialaiset, juutalaiset ja liettualaiset työläiset), Riiassa, ja kaikissa kolmessa viimeksi mainitussa keskuksessa sitä toteutetaan *vastoin* separatistisesti erkaantuneen Bundin kantaa. Vuoden 1908 joulukuussa VSDTP konferenssinsa ominaisuudessa hyväksyy erikoisen päätöslauselman, varmistaen vaatimuksen kaikkien kansallisuuksien työläisten *yhtenäisyydestä ei* federaatioperiaatteen pohjalla. Bundilaisten separatistien rikkurimainen puolueen päätöksen täyttämättä jättäminen johtaa koko tämän „pahimman tyyppisen federaation”⁶⁸ romahtamiseen, — lähentää bundilaisia separatisteja tshekkiläisiin ja päinvastoin (ks. Kossovskin kirjoitusta „Nasha Zarjassa” ja tshekkiläisten separatistien äänenkannattajan „Der čechoslavische Sozialdemokrat” * lehden kirjoitusta Kossovskista, 1913, № 3) — ja vihdoin likvidaattorien elokuun (vuoden 1912) konferenssissa aiheuttaa sen, että bundilaiset separatistit ja likvidaattorit yrittävät yhdessä kaukasialaisten likvidaattorien erään osan kanssa soluttaa *salaa* puolueen ohjelmaan „kansallisen kulttuuriautonomian” *ryhtymättä oleellisesti puolustamaan sitä!*

Niin Puolan, Lätinmaan kuin Kaukasiankin vallankumoukselliset sosialidemokraattiset työläiset ovat edelleenkin alueautonomian ja *kaikkien* kansakuntien sosialidemokraattisten työläisten *yhtenäisyyden* kannalla. Bundilaisten ja likvidaattorien erkaantuminen ja Bundin liitto *ei*-socialidemokraattien kanssa Varsovassa asettavat *päiväjärjestyseen* kaikkien sosialidemokraattien eteen *koko* kansallisuuskysymyksen, niin sen teoreettisen merkityksen kuin puolueen rakentamisenkin kannalta.

Kompromissipäätöksiä ovat rikkoneet juuri ne, jotka ajoivat niitä läpi vastoin puolueen tahtoa, ja kaikkiin kansallisuuksiin kuuluvien sosialidemokraattisten työläisten

* — „Tshekkošovakkilainen Sozialdemokraatti”. *Toim.*

yhtenäisyysvaatimus kajahtaa nyt kuuluvammin kuin koskaan ennen.

10. Tsaristisen monarkian karkean sotaisia ja mustasotnialainen nationalismi sekä *porvarillisen* nationalismin elävöityminen — niin isovenäläisen (hra Struve, „Russkaja Molva”⁶⁹, „progressistit” j.n.e.), ukrainalaisen, puolalaisen (*narodova* „demokratian”⁷⁰ harjoittama antisemitismi), gruusialaisen kuin armenialaisenkin y.m. nationalismin elävöityminen — kaikki tämä vaatii erikoisen pakottavasti sosialidemokraattisia järjestöjä Venäjän kaikilla kulmilla kiinnittämään suurempaa huomiota kuin tähän saakka kansallisuuskysymykseen ja siihen, että opitaan ratkaisemaan se johdonmukaisen marxilaisesti, johdonmukaisen internationalismin ja kaikkien kansakuntien proletaarien yhtenäisyyden hengessä.

(α) Kansallisen kulttuurin tunnus on väärä ja ilmentää vain porvarillista rajoittuneisuutta kansallisuuskysymyksen ymmärtämisessä. Internationalistinen kulttuuri.

(β) Kansallisuusjaon ikuistaminen ja hiotun nationalismin toteuttaminen — kansakuntien yhteenliittäminen, toisiinsa lähentäminen ja sekoittaminen sekä *toisenlaisen*, internationalistisen kulttuurin periaatteiden ilmaiseminen.

(γ) Pikkuporvarin epätoivo (toivoton taistelu kansallista eripuraisuutta vastaan) ja radikaalisten demokraattisten uudistusten sekä sosialistisen liikkeen pelko — vain radikaalit demokraattiset uudistukset voivat saada aikaan kansallisen rauhan kapitalistisissa valtioissa ja vain sosialismi kykenee tekemään lopun kansallisesta eripuraisuudesta.

(δ) Kansalliset kuuriat koulualalla⁷¹.

(ε) Juutalaisuus.